

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa

Ad Mentem Præcipuorum Theologorum & Canonistarum, per Casus
practicos exposita, nunc quartò ab ipso Authore revisa ... & in 4. Tomulos
sic divisa, ut pro libitu in duas aut 4. Partes commodè compingi possit

Per XXXVI. Casus Exhibens Materiam de Conscientiâ, Legibus, Peccatis,
Fide, Spe, Charitate, Jure & Justitiâ

Jansen, Leonard

Coloniæ Agrippinæ, 1752

VD18 13475452-001

Casus XXXIII. De injustitia in bonis corporis, & speciatim de occisione sui,
Innocentis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39804

CASUS XXXIII.

De injustitia in bonis corporis, &
speciatim de occisione sui, &
Innocentis.

NORCA Virgo per nimias abstinencias vitam abbreviat. 1. 2. Etsi medici dicant pro conservatione vite vinum, maritum, scissionem raptura esse necessaria, nihilominus ea admittere renuit. 3. 4. Se Tyranno offert, imò rogat, ut pro fide orthodoxa occidatur. 5. Peste infectis cum periculo vita inseruit. 6. Tempore incendii ex alto se precipitat. 7. In mari constituta, ne in manus hostium incidat, petit à militibus, ut navim incendiant. 8. De crimine multum anxiam seipsam judici sistit, & timore tormentorum occulta vera & falsa fatetur. 9. Ad laqueum condemnata intendebat illum ipsum sibi injicere, & ut citius suffocaretur, jejunare. 10. 11. Variis modis intendit se mutilare. 12. Sed à custode carceris dimissa, & impragnata, ne occidatur, vel infametur, abortum sub pretextu, quòd fœtus si mortuus vel nondum animatus, pharmaco aut immodico saltu causat. 14. 15. 16. 17. Egrotat utitur opera medici & chirurgi ignoti vel imperiti, aut medicinis antiquatis. 18. Pro resolut.

QUÆR. I. An aliquando liceat seipsum occidere, vel mutilare.?

R. I. Nunquam licet seipsum occidere directè, I. id est, ex proposito & intentione, excepto, unico casu, quo Deus ipse hoc juberet: Omnes cum D. Thom. 2. 2. q. 64. a. 5. hoc enim esset contra

Y 2

jus

jus Dei, qui solus habet dominium vitæ & necesse est
contra charitatem propriam, & contra bonum
generis humani, cujus individuum tollitur.

2. R. II. Neque licitum est seipsum occidere
directè, ponendo scilicet actionem, vel omisso
nem, ex quâ prævideatur secutura mors, nisi
gravis hoc agendi vel omittendi causa excuset, unde
de deduces seqq.

1. Non peccare Carthusianos, cum in omni
morbo, & periculo vi voti carnes respuunt *Dian.*
p. 1. t. 2. R. 29. ubi excusat omnes, qui a ratione
virtutis renuunt bibere vinum, vel edere carnes
etsi peritus medicus dicat, sic vitam ad 10. annos
protrahi posse, quia prolongatio vitæ est incerta
& adest justa causa abstinendi, imò experientia
docet per moderata Jejunia, abstinencias, &
mortificationes vitam potius protrahi, quam
abbreviari; e contra qui per indiscretas macera-
tiones vitam notabiliter minuunt, peccant mor-
taliter, sicut qui vitam infantis minueret animo
citiùs eum ad cælum mittendi *Pet. Nav. Laym.*
hic n. 5. Dicast. d. 10. num. 545.

2. Peccant peccato homicidii, qui sine gra-
vi causâ se probabili vitæ periculo exponunt,
veluti funambulones imperiti, duellantes, aut
venenum sumentes ad experiendam virtutem
theriaci, non sumptâ præviè certâ experientia
inbruto.

3. 3. Gravissimè peccant, qui per gulam aut in-
temperantiam sibi vitam abbreviant; periculosa
podagræ, calculi, Thyfis, aut alterius gravi
morbi exponunt; quod maximè verum est
si intemperantia sit magna & frequens. *Vid.*
c. 12. n. 2. § 6. Graviter peccant, qui nolunt
se à mortis periculo liberare, quando possunt
faci-

facili medio, sumendo v. g. in lethali morbo medicinas ordinarias; dico medio facili, nam remedia nimis sumptuosa, vel difficilia v. g. scissionem calculi vel rupturæ, abscissionem brachii, tibiæ &c. nemo pro conservatione vitæ admittere tenetur, ut docet communis cum *Less. L. 2. c. 9. dub. 13. n. 96.* ideoque nec videntur à Superiore etiam religioso præcipi posse, nisi remedium foret certum, & talis homo bono communi necessarius. Similiter excusatur puella, quæ ad videndas; & tangendas partes verecundas tenuit admittere medicum; quia hæc sunt remedia extraordinaria, & sæpe magis difficilia, quàm ipse morbus; unde etiam excusantur, qui pro vita conservanda nolunt ducere uxorem, patriam vel domicilium cum magno incommodo mutare &c.

4. Gloriosum est amore Dei pro tuendâ fide vel aliâ virtute se mortis periculo exponere, imò se Tyranno sponte offerre, si id exigat honor Dei, & proximi ædificatio, ut constat exemplo plurium SS. Martyrum; secus si id nec Deo gloriosum, nec proximo sit utile, sibi que in fide & charitate non satis firmato periculosum, ideoque pessimè agunt, qui temerè idola confringendo, vel in hæreticos declamando, seipsum periculo, & Ecclesiam Majoribus persecutionibus exponunt, & adversariis iniquè sæviendi occidendique ansam præbent; multò minùs licebit petere, vel suadere Tyranno, ut te innocentem pro fide vel republica occidat, hoc enim esset suadere, & rogare, quod alter sine peccato facere non potest.

5. Licitum, & maximè meritorium est, se amore proximi vitæ periculo exponere, serviendo,

do, invisendo, Sacramenta administrando agris peste infectis aut alio morbo contagioso laborantibus, item se objiciendo telo, vel idcirco ad servandum principem, parentem, vel personam bono communi necessariam; id enim excusat amor boni communis, & reverentia in Superiores, & parentes: an verò vitam proximam liceat præponere vitæ propriæ, ei v. g. in æquili necessitate cedendo panem, vel in naufragio tabulam, vel se supponere in vicem amici injustè occidendi; disputatur in utramque partem probabiliter: *Verjus Tamb. L. 6. c. 1. §. 1. n. 5.* docent id non licere, quia in pari calu ordo charitatis videtur exigere, ut plus diligatur vita propria, quàm aliena. Apotiori si amicus meus foret justè condemnandus, non possem me ejus loco supponere, esset enim judicem inducere ad condemnandum innocentem.

7. 6. Ad evitandam mortem crudelissimam à Tyranno minitatum, vel ab incensa domo, aut navi imminentem, licitè te dimittis in terram, vel in aquam cum manifesto vitæ periculo *Lug. d. 10. sect. 2. n. 50.* quia hoc non est directè se occidere, vel mortem intendere, sed velle minus periculum præ majori aut crudeliori, quia ipsa bruta instinctu naturæ se talibus modis salvantur, inquit *Less. d. 6.* idque certum esse judico, si sit aliqua spes vitæ per præcipitium conservandæ.

At quid si ex præcipitio nulla sit spes vitæ, an ad evitandam mortem v. g. crudelissimam ex incendio imminente adhuc liceat se præcipitare?

Pro affirmativâ, quam timidè sustinet *Lugo* est, quòd, quamvis præcipitatio sit certò conjuncta cum mortè, tamen illa non intenditur, sed intenditur sola evasio mortis crudelioris, ideo

ideoque est tantum occidere se indirecte, quod ex gravissimâ causa licet; *Prob. à pari*, quamvis transfossio iniqui transgressoris foret conjuncta cum certâ ejus morte, quia tamen non intenditur, sed sola vitæ propriæ conservatio, ideo ejusmodi transfossio tanquam homicidium indirectum, est licita, ergo & præcipitatio etsi certò conjuncta cum morte propriâ.

Pro *negativa* est 1. Si Tyrannus minetur excidium urbi, nisi Petrum Innocentem è turri sine spe vitæ præcipites, non licet præcipitare, quia esset directe occidere Innocentem, ergò nec teipsum metu exustionis. 2. Metu incendii vel ut dolores ignis non sentias, non potes te sclopeto trajicere, guttur præsecare, ergo nec è turri dejicere, si enim guttur præsecare sit directe se occidere, cur non se præcipitare, cum utrumque, ut supponitur sit ex se & infallibiliter cum morte conjunctum? Responderi tamen posset *ad 1. N. C.* Tyrannus intendit per præcipationem Petri mortem Innocentis, ergo si in hoc ejus petitioni satisfacias, directe occidis innocentem; aliud est si Tyrannus te incluserit ad mortem crudelissimam, vel eam expectes ab igne imminente, & tu sponte te è turri dimittas, tunc enim nec tu, nec Tyrannus præcipationem intendit ut medium ad mortem, sed ut medium mortem qualitercunque evadendi; *Ad 2.* Similiter *N. C.* qui sibi guttur præscindit, ut non sentiat dolores incendii, intendit immediate ipsam mortem, ut medium non sentiendi dolores ignis, præcipitans verò intendit evadere mortem diriolem, etsi cum periculo novæ mortis, quam vellet non sequi. Nec obstat: quòd præcipitatio sit infallibiliter conjunc-

ta cum morte, nam trajectio injusti aggressoris etiam est infallibiliter cum ejus morte conjuncta, nec propterea dicor directè intendere ejus mortem, sed solam vitæ propriæ conservationem.

8. 7. *Less. n. 32. Dicast. n. 583.* Non improbabiler excusant militem, qui ad evertendam turrim, vel munimentum hostile incendit pulverem tormentarium, etsi prævideat se in momento opprimendum; item eum, qui incendit naves, ne cum magno reipublicæ damno in manus hostiles deveniant, etsi ipse vel sit simul exurendus, vel saltem in mari submergendus. Rationem dant: quia est causa gravissima ejusmodi actionem ponendi, & mors sequitur indirectè præter intentionem; sicut si in turri hostili sciantur existere personæ innocentes certò interimendæ, adhuc eam licebit incendere, vel in eam tormenta dirigere, quia illarum mors non intenditur. Exemplum exhibet S. Script. in Samson, qui ut multos hostium sterneret, columnas ædificii subvertit, cum inevitabili propriæ vitæ jacturâ.
9. 8. Reus potest seipsum offerre judici ad pœnam capitalem, & ab eo petere, ut eum dignâ mortis pœnâ puniat, hoc enim non est seipsum occidere, sed petere, ut Judex exerceat actum justitiæ, quod potest, & plerumque facere tenetur. *Lugo n. 38.*
9. Non peccat reus, qui ad declinandam gravissimam torturam fatetur crimen occultum verum, secus si falsum, quia tunc mentitur & inducit judicem, ut ignoranter occidat Innocentem. *Molin. d. 37.*
10. 10. Justè condemnatus ad mortem famis non tenetur admittere panem occultè oblatum, neque

neque fugere, etsi possit, sed potest amore justitiæ publicæ mortem permittere; si verò esset injustè condemnandus, teneretur panem admittere, & fugere, si posset; quia non est causa mortem iniquam permittendi; excipe casum Martyrii, quando honor Dei & fidei, permissio- nem mortis exigit. *Tamb. §. 2. n. 6.*

11. Etsi reus justè condemnatus seipsum è mandato judicis probabiliter occidere possit sumendo v. g. venenum, incidendo sibi venam, è scala se dejiciendo, gladio vel sclopeto trahendo &c. Quia id non facit autoritate propria, sed judicis, cujus ministrum agit. *Tolet. Haun. de just. t. n. 613.* tamen certum est ad hoc non teneri, quia nimis durum, & crudele est hominem sui ipsius esse carnificem, imò nec potest, si Judex non mandet; idèdque strangulandus peccat, si jejuret, ut citiùs suffocetur, quia occideret se autoritate propriâ: potest tamen omnia facere, quæ implicitè mandantur, ut genu flectere ad excipiendum ictum, scalam, vel rogam ascendere &c.

Dices cum Lugo, nemo potest respectu sui exercere actum justitiæ, cum justitiæ essentialiter sit ad alterum; sed occidere reum est actus justitiæ scilicet vindicativæ, ergo. 2. Judex non potest seipsum judicare, ergo nec reus seipsum occidere. 3. Vel Judex justè mandat reo se occidere, vel injustè, si primum, reus erit obligatus obedire, & per consequens se occidere, quod est contra communem, si secundum, obedire non poterit.

R. Ad 1. dist. punire reum est actus justitiæ inter judicem & rempublicam, cui Judex ex quasi contractu obligatur conc. inter Reum & seipsum.

N. idèdq; reus seipsum iustu iudicis occidens, non respectu suu, sed respectu reipublicæ exercere actum iustitiæ. *Ad 2. N. C.* Iudex debet esse Superior reo iudicato, nemo autem potest esse Superior respectu suu, ergo nec seipsum iudicare. *Ad 3.* Iudex ob causas id iuste imperare potest, sed reus ob nimiam difficultatem iuste excusatur.

12. *R. III.* Neq; licitum est se mutilare, aut membrum abscindere, nisi id necessarium foret ad conservationem totius. Quia homo non est suorum membrorum absolutè Dominus, sed solùm conservator & custos, recta autem ratio dicitur quod ritè custodiat, qui mavult amittere partem quàm totum; & pereunte toto pariter periret pars. Unde deduces.

1. Licitè abscinditur pes gangrænâ vel alio malo periculosè infectus. Item manu ad palum alligatus, potest illam sibi abscindere, si alias effere igne consumendus, à bestia devorandus, aut à Tyranno necandus. *Steph. Lugo n. 21. & 22.* Potest etiam quivis alius tibi hoc facere cum tuo consensu. *Hurt. Diana.* At nunquid idem licet, si iuste es ad mortem condemnandus? *R. Affirm.* Quia reus non tenetur expectare mortem, ergo pro conservando toto individuo licitè abscindit sibi membrum.

2. Non licet, se vel alium castrare ad conservandam castitatem, vel sedandas tentationes, quia ad id sunt alia media *S. Thom. 22. q. 65. a. 1.* Ex eadem ratione non licet sibi amputare nasum vel eruere oculum, ad impediendum stuprum, vel turpem amorem. Et ubi quidam Sancti id fecisse leguntur, egerunt ex speciali Dei instinctu.

3. Peccant parentes, qui filios etiam consentien-

tientes castrari faciunt, ut sint aptiores ad can-
tum, ut serviant Principi &c.

QUÆR. II. An aliquando liceat occidere In- 13.
nocentem?

R. I. Nunquam id licet directè, seu ex pro-
posito sive autoritate publicâ sive privatâ; *inson-*
tem ac justum non interficies, Exod. 23. v. 7. Ra-
tio est, quia solus Deus est vitæ humanæ Dominus,
contra cujus jus peccat homo vel respublica ali-
quem innocenter sine mandato divino occidens.
Unde non licet occidere obsides, etsi eorum
Principales non servent fidem; neque licet Ma-
gistratui occidere Petrum innocentem, etsi Ty-
rannus toti urbi minetur excidium, nisi occidatur
Petrus: potest tamen Magistratus jubere Petro, ut
pro communi bono se Tyranno sistat, & si nolit,
eundem tradere in pœnam inobedientiæ.

Dices: licet abscindere membrum etiam sa-
num de corpore, ut servetur totum corpus;
ergo & civem de communitate, ut servetur
communitas, *Confirmatur*, pro bono communi
potest civis exponi manifesto vitæ periculo, er-
go & occidi. R. N. C. unum membrum cor-
porale in esse & vivere dependet à physico in-
fluxu alterius, non autem civis à cive, sed qui-
libet sicut habet esse adæquatè distinctum ab al-
tero, sic & jus distinctum in suam vitam. *Ad*
Confirm. R. I. Retorq. civis pro necessitate
communi obligatur se vitæ periculo exponere,
si jubeatur; ergo obligatur etiam se ipsum occi-
dere; quod nemo dicit. R. 2. N. C. manda-
re ut cives pro conservandâ communitate se vi-
tæ periculo exponant, spectat ad potestatem gu-
bernativam, quam constat esse penes repu-
blicam, occidere verò est actus domini in vi-
tam

tam hominis, quod soli Deo competit, vel homini de ejus permissione, quam certum est non dedisse, sed e contra prohibuisse.

An verò Judex occidere possit eum, qui publicè probatus est nocens, etsi privatâ scientiâ sciat esse Innocentem, in utramque partem disputatur; affirmant *D. Thom. q. 67. a. 2. Cajet. Bannes. Valent.* sed ex ratione probabilius negant. *Less. Nav. Sylv. q. 67. a. 2. Lugo d. 37.* quia hoc esset directè occidere Innocentem: nam sententia judicis directè præcipit mortem, quam & ipsa executio directè infert. *Nec dicat* quòd Judex directè tantùm intendat servare ordinem juris; nam *contra est*: quod non detur ordo juris contra jus naturale, sed jus naturale vetat occidi Innocentem, ergo. Deinde ad minas Tyranni projicere in aquas infantem, est directè occidere, etsi projiciens intendat conservationem urbis, & ordo juris, quem intendit Judex, est propter bonum communitatis; ergo si pro ipsâ communitate servandâ non liceat occidere Innocentem, minùs id licebit ad servandum juris ordinem.

14. §. II. Neque licitum est indirectè Innocentem occidere, hoc est agere aliquid, ex quo præter intentionem mors Innocentis sequatur, nisi ex causa gravissima. Unde resolves seqq.

1. Si iniquum aggressorem aliter fugere non possis, quam in via angusta conculcando Innocentem, vel occidendo infantem, quo aggressor pro scuto utitur, non peccas; quia non intendis mortem Innocentis, sed solam vitæ propriæ defensionem. *Less. Lug. Tamb. L. c.*

15. 2. Nullo casu nequidem ad evitandam mortem vel extremam infamiam licet in se vel in alio

directè procurare abortum, sive fœtus sit animatus, sive inanimatus, ut nunc certum est ex propo-
s. 34. damnatâ ab Innoc. XI. licet procurare abortum ante animationem fœtus, ne puella deprehensa gravida occidatur aut infametur. Ratio est, vel enim fœtus est animatus, & jam homo in corpore & anima occiditur; vel non est animatus, & directè destruitur duplex semen & inchoata generatio; sicut ergo nullo casu directè licet destruere unum semen per pollutionem, sic multominus semen duplex per abortum; quando nam autem fœtus animetur, est incertum; plerique medici censent fœtum masculinum animari circa diem à conceptione 30. vel 40. fœmineum verò circa diem 60. vel 80. qui concurrit ad abortum fœtus animati, excommunicationem & irregularitatem incurrit. Si fœtus certò sit mortuus & matri noxius, indubiè expelli potest; quia non ampliùs habet rationem fœtus, sed humoris noxii.

Gravissimè peccat mulier, si incommodo labore, saltu vel intemperantiâ fœtui nocèat, etsi hoc non intendat, sed solùm prævideat, aut vero similiter timeat, ad servandam tamen vitam vel sanitatem, si aliud medium non suppetat, potest licitè adhibere medicinam de se non ordinatam ad expulsionem fœtus, v. g. balneum, sectionem venæ, etsi per accidens etiam sequatur occisio fœtus animati; quia si talis medicina non sumatur, periclitatur vita matris & simul infantis; si autem medicina aliter non conducere ad sanitatem, quàm expellendo fœtum; non liceret sumere; quia directè intenderetur expulsio fœtus tanquam medium necessarium ad sanitatem, quod est intrinsecè malum. *Lugo n. 132.* Similiter mariti

riti gravissimè peccant, si cum periculo abortûs, vel fructum extinguendi, aut ei notabiliter nocendi, conjuges crudeliter tractant, vexant, exasperant, percutiunt, item si uxoribus de obstetricibus expertis, cum haberi possunt, non provident aut infantes cum periculo suppressionis se cum cubare faciunt.

17. 4. Ad evitandam infamiam vel mortem ab extrinseco inferendam, nequidem licitum est uti medicinâ, quæ indirectè tendat ad expulsionem fœtûs; *Ratio est*, quia talis medicina non prodest ad impediendam infamiam vel mortem ab extrinseco inferendam, nisi quatenus occidit vel expellit fœtum; ergo qui illam sumit, directè intendit expulsionem fœtûs. Quia directè intendit medium evitandi mortem vel infamiam, quale medium hic non est sumptio medicinæ, utpote de se nihil conducentis ad mortem vel infamiam evitandam, uti supponitur, sed expulsio fœtûs; quam proinde, sumens medicinam directè intendit, qui enim vult finem, vult & media. Nec dicas: si in via angusta conculco innocentem ad fugiendum injustum aggressorem, quem aliter fugere non possum, conculcatio sumitur ut medium me salvandi, & tamen directè non intenditur juxta dicta sup. n. 14. Ergo nec in casu præsentis directè intenditur expulsio fœtûs, & N. Iamam partem antecedentis. Ut medium me salvandi assumitur fuga, quod autem hæc fiat conculcando Innocentem, per accidens est, & à me non intenditur, sicut à medico non intenditur debilitas, quæ conjungitur cum sectione, quam medicus assumit, ut medium recuperandi sanitatem. Contra hucusq; dicta.

Disci

Dices. 1. Saltem licebit directè expellere fœtum inanimatum, si ex eo mors matri imminet, quia talis fœtus est aggressor vitæ; sicut ergo possum occidere furiosum, qui vitam aggreditur, sic & fœtum expellere; si enim ex tali causa liceat interimere hominem jam generatum, cur non & fœtum expellere, qui est tantum inchoata generatio.

2. Pro conservatione totius licet abscindere partem vel membrum etiam sanum, ut si pede vel manu ligatus atrocem mortem ab imminente igne, hoste, vel ferâ aliter effugere non possis; atqui fœtus est pars uteri, ergo.

3. Pereunte matre certò peribit fœtus, ergo præstat expulso fœtu conservare matrem, quàm utrumque perire.

4. Argumentum nimium ideòque nihil probare; probat enim licere expulsionem fœtus etiam animati, item pollutionem & expulsionem veri seminis humani, si ex ejus nimietate timeatur mors, quia semen aggreditur vitam: dicendum igitur, sicut nullo casu licita est directè quaesita pollutio, eò quòd ob nimiam ejus delectationem & hominum in eam propensionem, homines parum de generanda prole curarent, hâc delectatione contenti, non sine speciei humanæ detrimento; sic à potiori intrinsecè mala est fœtus expulsio; si enim hæc aliquo casu liceret, majus esset periculum & confidentia fornicandi, à quo aliàs absterre solet timor prolis partûsque futuri.

In formâ *Ad 1. N. C.* directè expellere fœtum est intrinsecè malum ob rationem datam, non verò occidere aggressorem vitæ.

Ad 2. Pariter dicam licitum esse expellere semen, quia magis est pars hominis, quàm fœtus; ita-

ita-

itaque *N. C. disp.* est, quòd membrum corporis unicè & principaliter sit ad bonum totius, idèdque pro conservando toto licitè abscinditur, fœtus principaliter à natura non intenditur propter matrem, sed propter speciei humanæ propagationem.

Ad 3. Dico iterum probari licere directam effusionem seminis veri sed periculosi, quia mortuo individuo etiam semen peribit; sicut igitur non licet conservare individuum per effusionem veri seminis, sic nec matrem per expulsionem fœtus.

18. QUÆR. III. Quid hic notandum circa medicos, chirurgos, pharmacopœos, infirmarios &c. &c. Seqq.

1. Omnes hi peccant contra præceptum: *non occides*, si ex culpabili ignorantia, negligentia, avaritia &c. causa sint, quod infirmus citius moriatur, aut morbus ejus notabiliter ingravescat, vel diu prolongetur, aut infirmum horum periculo exponant. Ideòq; medici & chirurgi, quamdiu non habent sufficientem scientiam & experientiam, peccant gravissimè, si ex se, sine consilio & assistentiâ peritorum, medicinas præscribant, implentes bursam pecuniis & cœmeteria mortuis neque absolvi possunt, nisi scientiam debitam acquirant, vel officium dimittant. Idem tenet de iis, qui artem quidem callent, sed magis phantasiâ sui capitis, quàm regulas artis sequuntur; aut in casu arduo consilia peritorum, vel negligunt vel respuunt, magnis enim periculis suos clientes exponunt.

2. Atomatarii & pharmacopœæ præter futurum etiam se reos homicidii faciunt, si corruptas aut inutiles species vendendo, infirmo graviter

vicer noceant, vel mortem accelerando, vel non impediendo, vel reconvalescentiam retardando. Hujusmodi verò medicos, chirurgos, pharmacopæos, non solùm teneri ad omne damnum per suam imperitiam aut medicinas inutiles cautatum, sed & restituere debere pretium pro operâ & medicinâ acceptum, docent *Caramuel Henno* & alii; quod certum videtur respectu eorum, qui ignari, & bonâ fide eorum ope & medicinâ usi sunt, secus de iis, qui temerè & scienter iis utuntur, nam tales quòad restitutionem damni & pretii, videntur suo juri renunciâsse, quamvis juri ad vitam & sanitatem renuntiare non poterint.

3. Similiter peccant contra propriam vitam, qui ex parcimoniâ, avaritiâ, vel experiundi causâ, utuntur medicinis vel medicis ignotis & suspectis, dum alios habere possunt, quia sine causâ vitam & sanitatem gravi exponunt periculo, ut per se patet.

C A S U S XXXIV.

Qualiter liceat occidere malefactores & injustos aggressores.

ORbius Judex dubitat. 1. An liceat omnes malefactores occidere, an etiam Principem Tyrannicè imperantem. 2. An malefactor proscribi possit à quolibet liberè occidendus. 3. An occidi possit deprehensus in adulterio. 4. An occidi possit aggressor. 5. Quid si sit amens vel moriturus in mortali? 6. An adulter vel banditus queat se defendere, an

Z male-

R. D. Jansen Theol. Moral. Tom. I.